

Fayzullayeva Klara Abdullayevna

Jizzax politexnika instituti "Ijtimoiy fanlar" kafedrası o'qituvchisi

**“YANGI TAHRIRDAGI O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
KONSTITUTSIYASI – HUQUQIY MODERNIZATSIYANING
FUNDAMENTAL ASOSIY MANBAI SIFATIDA”**

Annotatsiya: Ushbu maqola yangi tahrirdagi O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining huquqiy modernizatsiya jarayonidagi o‘rni va ahamiyatini ilmiy-tahliliy nuqtai nazardan o‘rganadi. Konstitutsiyaning jamiyat hayotidagi o‘zgarishlarga ta’siri, uning ijtimoiy davlat konsepti va inson huquqlari kafolatlarini mustahkamlashi, shuningdek, sud mustaqilligi va davlat boshqaruvining shaffofligini ta’minlashdagi roli batafsil tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada talaba yoshlarning konstitutsiyaviy ongini shakllantirish, huquqiy madaniyatni yuksaltirish hamda bilimli avlodni yetishtirish orqali demokratik jamiyat barqarorligini mustahkamlash masalalari muhokama qilinadi.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, Yangi tahrir, Huquqiy modernizatsiya, Konstitutsiyaviy islohotlar, Huquqiy davlat, Inson huquqlari va erkinliklari, Ijtimoiy davlat, Fuqarolik ong, Talabalar va huquqiy madaniyat, Demokratik jamiyat, Sud mustaqilligi, Davlat boshqaruvi, Huquqiy madaniyat, Fuqarolik faolligi, Konstitutsiyaviy ong.

Fayzullayeva Klara Abdullayevna

**Teacher of the Department of "Social Sciences" of Jizzakh Polytechnic
Institute**

Abstract: This article examines the role and importance of the new version of the Constitution of the Republic of Uzbekistan in the process of legal modernization from a scientific and analytical point of view. The influence of the constitution on changes in the life of society, its strengthening of the social state concept and guarantees of human rights, as well as its role in ensuring judicial independence and transparency of state administration are analyzed in detail.

The article also discusses the issues of forming the constitutional consciousness of students, raising the legal culture, and strengthening the stability of the democratic society by raising an educated generation.

Key words: Constitution of the Republic of Uzbekistan, New edition, Legal modernization, Constitutional reforms, Rule of law, Human rights and freedoms, Social state, Civic consciousness, Students and legal culture, Democratic society, Judicial independence, State administration, Legal culture, Civic activism, Constitutional consciousness.

Yangi davrda davlatni yangicha tafakkur bilan boshqarish, uning bosh qonuni -Konstitutsiyani tubdan qayta ko‘rib chiqish zaruratini yuzaga keltirdi. Inson huquqlari va erkinliklarini oliy qadriyat sifatida e‘tirof etish, adolat va qonun ustuvorligi tamoyillarini hayotga chuqur singdirish, shuningdek, ochiq fuqarolik jamiyati va ijtimoiy davlat qurish yo‘lidagi islohotlar Yangi O‘zbekistonning siyosiy konsepsiyasini belgilab bermoqda. Mamlakatimizda 2023-yil 30-aprel kuni o‘tkazilgan referendumda ishtirok etgan fuqarolarning 90,21 foizi yangi tahrirdagi Konstitutsiyamizni yoqlab ovoz bergani ham bu fikrni yaqqol tasdiqlaydi, shu bilan bir qatorda, Bosh qomusimizda xalqimizning Yangi O‘zbekistonni barpo etish bo‘yicha orzu-umidlari va intilishlari o‘z aksini topganini ifoda etish bilan ahamiyatli. Yangi tahrirdagi Konstitutsiya 6 bo‘lim, 27 bob va 155 ta moddadan iboratdir.

Konstitutsiya - bu shunchaki normativ-huquqiy hujjat emas. U-jamiyat ijtimoiy ongining kodlashgan shakli, xalqning tarixiy xotirasi va kelajakka yo‘naltirilgan huquqiy va ma’naviy irodasining jamlanmasidir. O‘zbekiston Respublikasining 2023-yilda umumxalq referendumi asosida qabul qilingan yangi tahrirdagi Konstitutsiyasi esa ana shunday suveren irodaning zamonaviy shakldagi ifodasidir.

Ushbu maqolada biz Konstitutsiyaning yangi tahririni ilmiy-nazariy asosda tahlil qilamiz: u qanday huquqiy modernizatsiyani nazarda tutadi, jamiyatda qanday konstitutsiyaviy o‘zgarishlarni boshlab berdi va u talabalar, ayniqsa

texnik tafakkur egalari uchun qanday ahamiyatga ega? Konstitutsiya davlat va jamiyat o'rtasidagi huquqiy-madaniy bitim bo'lib, uning har bir moddasida xalq suverenitetining qonuniy ifodasi mujassam. Konstitutsiyaning yangi tahriri esa bu bitimni zamon talablari va global me'yorlarga mos holga keltirdi.

Yangi tahrirda:

✓ **“Ijtimoiy davlat” konsepti** birinchi marta muhim normativ tamoyil sifatida mustahkamlandi.

✓ **Insonning sha'ni va qadr-qimmati oliy ijtimoiy qadriyat** sifatida huquqiy jihatdan mustahkamlab qo'yildi.

✓ **Konstitutsiyaviy shaxs – subyekt sifatida**, ya'ni faol fuqaro modeli sifatida namoyon bo'ldi.

“Konstitutsiya – bu xalq irodasining yuridik shakllanishi, jamiyat ongining yuksak darajadagi kodifikatsiyasidir.” Bu fikr shundan dalolat beradiki, davlat hokimiyatining barcha tarmoqlari (qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud) o'z faoliyatida Konstitutsiyadan tashqariga chiqishi mumkin emas. Konstitutsiya, bu ma'noda, huquqiy kompas – yo'nalish beruvchi yadro hujjatidir. Yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi nafaqat milliy qonunchilikning yuqori palatasi, balki mamlakatimizning demokratik modernizatsiya jarayonining huquqiy poydevori sifatida ham namoyon bo'lmoqda. Bu hujjatda jamiyat va davlat munosabatlari yangi nazariy konsepsiyalarga muvofiq qayta shakllantirildi, shuningdek, inson va fuqarolarning huquqiy kafolatlari kengaytirildi. “Huquqiy modernizatsiya” atamasi konstitutsiyaviy-huquqiy sohada tizimli o'zgarishlarni anglatadi, bu esa o'z navbatida demokratik institutlarni rivojlantirish, ijtimoiy adolatni ta'minlash va davlat boshqaruvida shaffoflikni kuchaytirish bilan bog'liqdir. Yangi tahrirdagi Konstitutsiya mana shu jarayonlarni huquqiy jihatdan asoslab beradi.

Ushbu modernizatsiyaning eng muhim yo'nalishlari quyidagilar:

➤ **Ijtimoiy davlatning qonuniy asoslari** - davlat tomonidan barcha fuqaro ijtimoiy huquqlarining kafolatlanishi, xususan, ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy himoya sohalarida.

➤ **Fuqarolarning huquq va erkinliklarini mustahkamlash** - siyosiy, iqtisodiy va madaniy erkinliklar kengaytirilgan.

➤ **Sud mustaqilligi va adolat tizimining takomillashuvi** - sud hokimiyatining konstitutsiyaviy kafolatlari oshirilgan.

➤ **Davlat boshqaruvining ochiqligi va javobgarligi** - davlat organlari faoliyati qonuniylik va shaffoflik tamoyillari asosida tashkil etiladi.

Yangi tahrirda ko'rsatilgan ushbu tamoyillar nafaqat huquqiy-mexanik shaklda ifodalangan, balki mamlakat siyosiy madaniyatining tubdan o'zgarishini, fuqarolarning jamiyat hayotida faolligini yanada oshirishni ko'zda tutadi. Shuningdek, bularning barchasi mamlakatni jahon hamjamiyatida mustahkam o'rin egallashiga zamin yaratadi. "Bugungi Konstitutsiya - bu tarixiy tajriba, zamonaviy tafakkur va kelajak strategiyasining yuridik manifestidir." Shunday qilib, yangi tahrirdagi Konstitutsiya O'zbekistonni huquqiy demokratik davlat sifatida barqaror rivojlantirishga xizmat qiluvchi asosiy normativ-huquqiy manbaga aylangan. Yangi O'zbekiston taraqqiyotining eng muhim omillaridan biri - yosh avlodning siyosiy, huquqiy va ijtimoiy ongini yuksaltirishdir. Bu borada oliy ta'lim muassasalari, xususan politexnika institutlari ayniqsa katta mas'uliyatni o'z zimmasiga oladi. Talaba yoshlarning konstitutsiyaviy bilimlari nafaqat ularning fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishga, balki kelajakda davlat boshqaruvida, iqtisodiy va ijtimoiy sohalarda faol yetakchilar bo'lib yetishishiga asos yaratadi.

Konstitutsiyaviy ong - bu faqat qonun matnini yodlash yoki uning moddasini tushunish emas, balki uni shaxsiy hayotda va jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlarda amaliy tarzda qo'llay olishdir. Shu sababdan, konstitutsiyaviy bilim talabalarda huquqiy madaniyatning ajralmas qismiga aylanishi lozim.

Yangi tahrirdagi Konstitutsiya talabalarga quyidagi imkoniyatlar va mas'uliyatlarni beradi:

➤ **Fuqarolik huquqlari va erkinliklari haqida to'liq ma'lumot** - bu, o'z navbatida, fuqarolik faolligini oshiradi.

➤ **Huquqiy himoya va ijtimoiy adolat prinsiplarini chuqur tushunish** - bu yoshlarni jamiyatda mustahkam va adolatli pozitsiya egasi qiladi.

➤ **Jamiyat va davlat boshqaruviga faol ishtirok etish zarurati** - ayniqsa demokratik davlatlarda yoshlarning roli katta.

“Huquqiy madaniyatning yuksakligi - bu faqat qonunni bilish emas, balki uni insoniy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirishdir.” Talabalar yangi Konstitutsiyani o'rganishda nafaqat o'z shaxsiy manfaatlarini, balki jamiyatdagi keng ko'lamli ijtimoiy jarayonlarni ham tushunishga intilishi kerak. Bu esa, o'z navbatida, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga, qonun ustuvorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Xususan, texnik ta'lim oluvchi talabalar uchun bu huquqiy bilimlar ularning kasbiy faoliyatida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, yangi texnologiyalarni joriy etish, muhandislik yechimlar yaratishda ijtimoiy mas'uliyat, qonuniy me'yorlarga rioya qilish kabi jihatlar konstitutsiyaviy tamoyillar bilan chambarchas bog'liqdir.

Adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (2023-yil yangi tahrir). - Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi matbuoti, 2023.
2. Abdullaev, Sh. “Konstitutsiya huquqining nazariy asoslari.” - Toshkent: Yuridik nashriyoti, 2019.
3. Qodirov M. “Huquqiy davlat va konstitutsiyaviy nazorat.” Toshkent: Fan, 2021.
4. Ergashev, N. “Demokratiya va huquqiy jamiyat.” - Toshkent: Universitet nashriyoti, 2022.
5. Islomov, A. “Konstitutsiyaviy islohotlar va jamiyat taraqqiyoti.” - Toshkent: Huquqiy axborot markazi, 2023.

6. Sadullayev, B. "Inson huquqlari va erkinliklari himoyasi." - Toshkent: 2020.
7. "Konstitutsiyaviy huquq asoslari" (o'quv qo'llanma). - Toshkent: Oliy ta'lim, 2023.